

DANTE ALIGHIERI

(1265 – 1321)

BOSKŎ KŎMEDYJŎ

(*La Divina Commedia*)

PIEKŁO

Pieśń I

W postrzodku rajzy, co jŏm życiyem zwie sie,
Jak mi sie proste drŏgi kajś straciyły,
To ôrŏz w ciymnym ujzdrzoł zech sie lesie.
Ciyńzko mi bydzie znŏlyż tela siyły,
Coby wŏm pedzieć, jak tam dziko było,
Jak mi bojŏnczki w myślach zajś ôdżyły,
Jak mi sie gorzko ôd tego zrobiyło.
Dyc jak juź spŏmnã, coch tam znŏd dobrego,
Ô inkszym przidŏm, co mi sie trefiyło.
Niy wiym, jak zech sie do lasu dzikego
Dostoł, bo spanie fest mie prawie brało,
Tymu tyż słŏz zech z chodnika prawego.
Potym zech zaszoł pod gŏrã niymało,
Kaj bŏł juź kŏniec doliny głymbokij,
Wszyjsko tam serce strachym srogim źgało.
Dyc patrzã na wyrch i widzã, że stoki

Już sie w prōmiynie ôblykły radośnie
Gwiōzdy, co wiedzie ludzi w świat szyroki.
I niy dopōłoł mi już tak niyznośnie
Strach, co mi w sercu krew rozhuśtoł całō
W tamtã noc, kerō przeszła mi żałośnie.
I jak tyn borōk, co mu sie udao
Wydrōpac na brzyg z morza zburzōnego,
Tymu, że żyje, dziwi sie niymało,
Tak za przechodym, co jakżyw żōdnego
Niy puszczo z życiym, duch mōj bōł zdziwiōny,
Że sie niy musi wyncyj bōc niczego.
A kej zech dychnōł do kna już ustōny,
Poszoł zech dalij po kraju pustynie,
Mocniyszōm nogōm sparty z niższyj strōny.
Dyc ôrōz widzã, a sam ku mie żynie
Kocisko, co sie musiało tam chować,
A mō z mryngatyj skōry ôbleczynie.
Choć niy szło na mie, pozōr musiołch dōwać,
Bo mi ta marcha ciyngym zawōdzała,
Tak że co porzōnd musioł zech przistōwać.
Bōł czas, że żarza niebo rozświycala,
Słōnce z gwiozdami w kupie szło do gōry,
Co ś nim już były, jak je ukłōdała
Pōnbōczka rynka na niebie w figōry.
I zajs nadzieja ôcucła w tym cmōku.
Możno to skuli tyj mryngatyj skōry,
Abo godziny, słodkij doby roku?
Dyc hned zajs strachu dostōł zech nowego,
Jak jyno lew sie zjawiōł na widoku.
Szoł na mie, niy na żōdnego inkszego,
Ôd głodu gymba mu sie rozdziawiała,

Tak co dyrgotoł luft ôbkoło niego,
A ś nim wilczyca, kerö wyglōndała,
Choćby w chudości szkrabka jōm rozparła.
Ta, co juź ludziōm moc nawyrzōndzała,
Z ôgrōmym swoim w mojã strōnã darła,
Tōż ôd widoku tego ôszkliwego
Nadzieja wy mie zarōzki umarła.
I jak tyn, kery rōd z zysku koźdego,
Jak przijdzie tyn czas, że szczyńście przemijō,
Ślīmto i trōpi sie w myślach skirz tego,
Tak jōch sie cōfoł, jak mie ta bestyjō,
Kerö pokoju niy znō, pociskała
Aż tam, kaj Słōnce w cichość sie zawijō.
I juź mi zymia spod nōg uciekała,
Jak mi sie zjawa przed ôczami miyni,
Ôchrypłō, bo juź dōwno niy gōdała.
Kejch ducha tego ujzdrzoł w tyj pustyni,
To zech „litości!” zawołoł ku niymu,
„Czy żeś czowiekym, czy ze świata ciyni?”
Pedzioł: „Czowiekym bōł zech dōwno tymu,
Z miasta Mantua rōd sie mōj wywodziōł
I rōd zech dycki je miastu mojymu.
W czasach Juliusza bōł zech sie urodziōł,
A za dobrego Augusta żōłch w Rzymie,
Jak świat niyprawōm wiarōm sōm se szkodziōł.
Śpiwoł zech syna – poeta bōł zy mie –
Ôd Anchizesa, co przijechoł z Troje,
Jak Iliōn przepōd rōz w ôgniu i dymie.
Dyc czamuś prziszōł w take niypokoje?
Czamu niy wleziesz na tã gōrã miylō,
Kaj koźdō radość mō poczōntki swoje?”

„Tyś je Wergiliusz, tyś zdrōdło, co biyło
I słōw szyrokō rzykã wylywało?”
Spytoł zech, choć mie ździebko gańba było.
„Ôd ciebie światło moc poetōw brało!
Niych mi tyn zabiyg, z kerym zech dō nocy
Szkartkowoł ciyngym ksiyngã twojã całō,
Bydzie, mōj Majstrze, terōz ku pōmocy.
Ty żeś jedziny, ôd kogoch wziōn siyła
Mustra, za kery majōm mie we zōcy.
Dzisz tã bestyjō, co mie zawrōciyła?
Retuj, ty, myndrzec, mie ôd tyj gadziny,
Bo mi sie bez niã juź druk dźwigō w żyłach!”
„Inkszyj byś musioł szukać se drōżyny,”
Pedzioł, jak ujzdrzoł mie ôbslimtanego,
„Jak z tyj ôkropnyj chcesz uciyc dziczyny,
Bo zwyrz tyn, co mi tak szkamrōsz skirz niego,
Kōzdyemu sie sam durch w paradã piere,
Zabić – nojwiynkszō uciechã mō z tego.
Pragliwō marcha, aż jōm mora biere,
A żōdnym razym niy je pojedzōnō,
Tym wiynkszy głōd mō, im wiyncyj zezere.
Ze roztōmajym zwyrzym skamracōnō
Jeszcze nazgōbi, dyc kejs jeji rodu,
Nastanie kōniec, w bōlu strasznym skōnō,
Bo przijdzie taki, kery niy mō głodu
Na ziymiã, piniōndz, tyn jyj rzōnd ôbali.
Tyn z miyndzy Feltro a Feltro nōrodu
Chart Italijō dolnō nōm ôcali –
Za niã dziywica Kamila zginyła,
Eurialus, Turnus, Nisus życie dali. –
Bydzie sie przed nim po wsiach, miastach kryła,

Aż zająś do piekła te bydlã wszeteczne,
Trefi, skōnd zōwiść je kejs wypuściyła.
Iś terōz zy mnōm, to bydzie bezpieczne
Dlō twojyj zwykłyj, śmiertelnjy ôsoby.
Bydziesz mōg wejzdrzec na miyjśca ôdwieczne,
Kaj od boleści duchy proszōm, coby
Drugō śmierć prziszła, i nic niy poradzi
Słyseć tam ucho krōm samyj żałoby.
Ujzdrzysz tyż i tych, co sōm tymu radzi,
Nadziejã majōm z ôgnia sie wydostać,
Jak ich do nieba kejs Pōnbōg przesadzi.
A jak tam wyżyj bydziesz chcioł sie dostać,
To duch zōcniyjszy cie po tyj zōgrodzie
Powiedzie, bo jō niżyj muszã ôstać.
Za to zech z prawym jego bōł w niyzgodzie,
Tyn, co ô wszyjsko w świecie mō staranie,
Niyrōd by widzioł mie we swoim grodzie.
Ôn wszandy rzōndzi, a tam mō miyszkanie,
Tam jego miasto, tam je trōn ôd niego,
Szczyńśliwy tyn, co kejsik przed nim stanie”.
Jō mu: „Poeto, klnã cie na świyntego
Pōnbōczka, co go rozum niy pōmieści,
Retuj mie, retuj ôd wszyjskiego złego,
Wiydź mie w te miyjśca z twojyj ôpowieści,
Niych se ôbejzdrzã tã Pyjtrowã bramã
I tych, cojś gōdoł ô jejich boleści”.
Tōż wziōn mie z sobōm, drōga wiōdła sama.

JOSEPH VON EICHENDORFF

(1788 – 1857)

PRZECĄ NIY CHCIELI ŻEŚCIE NIC INKSZEGO

(Ihr habt es ja nicht anders haben wollen)

Świat nabroł pary, majstry sie gniywali
Na kōnia, iże tyn tak stōmpō zgnyło,
Dziubali go, bo uzda mu niymiłō,
Dziubali, aże myjnā mu skosmali.

I piyknie: terōz bez lasy zielōne
Bez szporniōw, uzdy kōń se kalupuje,
Za iskrōm iskra spod kopytōw suje,
Myjna flotruje, ślypska wytrzyszczōne.

Cōż to padōcie terōz w strachu? Chcecie
Zastawić go sam we postrzodku lasu?
Już zaniyskoro! Nic niy bydzie z tego!

Wy se ze zadku szkuldukać możecie,
Na grōfske muki już sam niy ma czasu,
Przecā niy chcieli żeście nic inkszego.

SPÖMNIYNIIE
(*Erinnerung*)

1

Ty ptöszku, cojs przifurgnōł sam
Z daleka, lipo, co tak sie
Kolybiesz, zdrödło, pedzcie mi
Kaj isto tyn mōj hajmat je.

We śniku zajs zech widziōł go,
Gōry tyż szumne tam widziōłech,
A take ś nich szło pozdrowiyne
ku mie, co płaczki w ôczach miołech.

Sam, na tych cudzych wiyrchach, ludzie,
Zdrödła, kamiynie, strömōw sto –
Wszyjsko to szumi pōmiyszane,
Wszyjsko sie jyno śnikym zdö.

2

Umiyłowane wiyrchy,
Wysoki, cichy dōm
I gōra, z kerych patrzōł,
Jak wiosna idzie k nōm,
Matka, przöciele, braciö,
Wszyjsko, co w myślach je,
W tã nockã przy miesiönczku
Pozdröwiö juzajs mie.

ZIMOWŎ NOCKA

(*Winternacht*)

Śniyg przisuł bezma cołki świat
I taki żech stropiōny,
A w polu strōm, jak palec sōm,
Ze liściō sebleczōny.

I wiater żynie jyn bez noc
I asty strōma trōncō,
Wtynczōs wiyrzołkym ruszō strōm
I brōnczy cojś na śpiōnco.

W śniku ôd niego wiosna je,
Zdrzōdło mu korzyń rosi,
A ôn we klajdzie z blumōw zajś
Pōnbōczka chwołã głosi.

KEJ PIEJŎM KOKOTY

(*Wann der Hahn kräht*)

Kej piejōm kokoty na dachach,
Miesiōnczek lampã pucuje,
Gwiōzdy skōńczyły wachã,
Terōzki Pōn Bōg wachuje.

SIERGIEJ JESIENIN

(1895-1925)

PIEŚŃ Ô PSIE

(Песнь о собаке)

Schowanõ w sõmsieku rżanym,
Kaj bast w rzõndkach sie luskõ złotawy,
Urodziła suka nad ranym
Siedmioro psiõntek ryszawych.

Aż do ścmiywku je piastowała,
Sierść lizała jynzykym czyrwõnym,
Śniegu płachta do kna roztajała
Pod brzuchym miyłościõm rozgrzõnym.

Na õdwieczyrz, kej wszyjske już kury
Poszły spać, skõńczyła sie uciecha,
Bo wrõz przilõz gospodõrz põnury,
Wszyjskich siedym powciepoł do miecha.

Po zumiyntach biołych za nim gnała,
Dyc nadõnżyć niy stykło jyj siyły...
I tak dugo woda dyrgotała
Podwiel fale sie niy straciły.

Jak poleku sie nazõd klechtała
I pot zlizowała se z bokõw,
To sie gymba miesiõnczka jyj zdała
Jednym z jeji utopiõnych psiõkõw.

Wbiyła zdrzoł kajś tam w niebo nad jatõm
I tak dugo, boleśnie wyskała,
Aż miesiõnczka gymbiczka kulatõ
Sie za gõrkã na polu schowała.

I tak gucho, jak w swoim biegu
Fechciõrzowi ciepniynty kamiyń,
Pokulały sie prosto po śniegu
Ôczy psie złocius্কimi gwioźdzami.

CHACHÕR

(Хулиган)

Dyszczyk snõży mokrymi mietłami
Łõnki z baziak, co lecõm z wiyrbz szarych.
Wietrze mõj, liściõ pluj nõrõnczkami,
Jõch je takim, jak i ty, chacharym.

Jõch je rõd, jak modrzuśke gynstwiny,
Choćby woły, co ciynżko stõmpajõm,
Brzuszyskami, kaj liść zgrzipi driny,
Strõmõm sztamy do kolan murckajõm.

Moje stado już idzie sam ryże!
Ftõż je lepiyj õdy mie wysławiõ?

Widzã, widzã, jak ścmiywek ślöd lize,
Kery noga czowieczö ôstawiö.

Rusi moja, drzewiannö i šwyntö!
Jöch twöj piywca i wołök jedziny.
Futrowöł zech rezedöm i miyntöm
Jankör wierszy zrodzönych z gadziny.

Zbön miesiönczka, pölnocy, chyc z wyzyn
I niych mlyko öd brzözek cie skusi!
Kerhów, zdö sie, rynkami öd krziży
Chciołby kogoś festelnie przidusić!

Czörny strach wziön po görkach sie smykać,
Rojbra złość ciśnie sie do zögrody.
Jöch sörönia je kans i zbujnika,
A w krwi kōński ôcucnöl mi złodziyj.

Widziöł fto wrzöncö w rzöndkach czerymchã,
Jak zaczynö bez noc uskipować?
W modrym stepie kajś z knebulcym w rynkach
Musioł by zech po nocy cichtować.

Ach, na gowie mi zwiyndła gynstwina,
Dzierzy fest mie niywölö pieśniami
I na uczuć wysłali mie drzinã,
Cobych kryńciöł tam wierszy żarnami.

Wiele chcesz, możesz liściym pluć, ciepać,
Niy böj sie, wietrze, wariöcie stary.
Niy zetrze mie przemianek „poeta”,
Jöch i w pieśniach je, jak ty, chacharym.